

פתרונות מטלה 05 – תורת המידה, 80517

26 בנובמבר 2025

שאלה 1

בעזרת משפט ההצגה של ריס ניתן להגדיר את מידת לבג על $(\mathbb{R}, \mathcal{B}_{\mathbb{R}})$ בהתאם למידה המתאימה לפונקציונל הנitin על-ידי אינטגרל רימן, ונסמנה לרוב באות λ .

סעיף א'

נראה כי λ אינוריאנטית להזוזות, כלומר לכל $E \in \mathcal{B}_{\mathbb{R}}$ וכל $x \in \mathbb{R}$ מתקיים $\lambda(E) = \lambda(E + x)$ וכן נראת $\lambda([0, 1]) = 1$.
הוכחה: ממשפט ההצגה של ריס נקבל שלכל קטע $I = [a, b] \subseteq \mathbb{R}$ abil אם נסתכל על ההזזה שלו ב- $x \in \mathbb{R}$ נקבל

$$\lambda(I + x) = \lambda([a + x, b + x]) = (b + x) - (a + x) = b - a$$

כלומר לקטעים סגורים מתקיים

$$\lambda(I + x) = \lambda(I)$$

באותו אופן בಗל' שמידת לבג היא מידת רדון, מהרגולריות הפנימית והחיצונית זה נובע גם עבור קטע פתוח.
נרצה לראות שזה מתאים גם לקבוצות פתוחות.

באיינפי 3 ראיינו שככל $\mathbb{R} \subseteq U$ פתוחה ניתן לכתחילה על-ידי אחד בן-מניה של קטעים זרים, כלומר, ככל ראיינו שקטע פתוח הוא אינוריאנטי להזזה, כלומר לכל $x \in \mathbb{R}$ מתקיים

$$U + x = \bigcup_{n=1}^{\infty} (I_n + x)$$

מ-ס-אדיטיביות של המידה נקבל

$$\lambda(U + x) = \lambda\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} (I_n + x)\right) + \sum_{n=1}^{\infty} \lambda(I_n + x) = \sum_{n=1}^{\infty} \lambda(I_n) = \lambda(U)$$

נדיר

$$C = \{E \subseteq \mathbb{R} \mid \forall x \in \mathbb{R}, \lambda(E + x) = \lambda(E)\} \subseteq \mathcal{B}_{\mathbb{R}}$$

ממה שראיינו לעיל נובע שכל הקבוצות הפתוחות ב- \mathbb{R} נמצאות ב- C ונשאר להראות ש- $C = \mathcal{B}_{\mathbb{R}}$ כדי לסייע, בעצם נראה ש- C אכן ס-אלגברת.

או $C \in C$ ברור כי $\infty = \lambda(\mathbb{R})$ ולכל $x \in \mathbb{R}$ מתקיים $\lambda(\mathbb{R} + x) = \mathbb{R}$ ולכן $\mathbb{R} + x = \mathbb{R}$ ונרצה להראות ש- C עבור סגירות תחת משלים, יהיו $E \in C$ ונרצה להראות ש- $E^c \in C$: כלומר, ככל ראיינו ש- $E^c + x = (E + x)^c \in C$ ולכן $E^c \in \mathcal{B}_{\mathbb{R}}$ ולכן $E^c \in C$

$$\lambda(E^c + x) = \lambda((E + x)^c) = \lambda(\mathbb{R}) - \lambda(E + x) \underset{E \in C}{=} \lambda(\mathbb{R}) - \lambda(E) = \lambda(E^c) \Rightarrow E^c \in C$$

נשאר להראות סגירות תחת איחוד בן-מניה: יהיו $\{E_n\}_{n=1}^{\infty} \subseteq C$ זרות. מתקיים

$$\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} E_n \right) + x = \bigcup_{n=1}^{\infty} (E_n + x)$$

אבל גם $\{E_n + x\}$ זרות, שכן ממה שראיינו לעיל מתקיים

$$\lambda\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} E_n + x\right) = \sum_{n=1}^{\infty} \lambda(E_n + x) \underset{E_n \in C}{=} \sum_{n=1}^{\infty} \lambda(E_n) = \lambda\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} E_n\right) \Rightarrow \bigcup_{n=1}^{\infty} E_n \in C$$

או זו ס-אלגברה שמכילה את ס-אלגברה בורל שהיא מינימלית ולכן $C = \mathcal{B}_{\mathbb{R}}$, כלומר, לכל $E \in \mathcal{B}_{\mathbb{R}}$ מתקיים $\lambda(E) = \lambda(E + x)$ ולכן $\lambda(E) = \lambda(E + 0) = \lambda([0, 1]) = 1 - 0 = 1$.

□

סעיף ב'

תהיי $f : [0, 1] \rightarrow [0, \infty)$ פונקציה הסומה אינטגרבילית רימן.

נסיק מהסעיף הקודם שהaintgral שלו לפי λ זהה לאינטגרל רימן שלו.

לומר: נראה תחילה עבור פונקציות מוגדרות: תהיי $P = \{x_0, x_1, \dots, x_n\} \subset [0, 1]$ כך שמתקיים

$$0 = x_0 < x_1 < \dots < x_n = 1$$

והגדרנו את האינטגרל רימן של פונקציה מדרגה להוות

$$\int_0^1 \psi(x) dx = \sum_{k=1}^n c_k (x_k - x_{k-1})$$

אבל זאת פונקציה פשוטה! להיות נקודות הקצה הן נקודות ממש לא מופיעות על ערך האינטגרל לבג שלו ולכן לפחות מתקיים

$$\int_0^1 \psi d\lambda = \sum_{k=1}^n c_k \lambda((x_{k-1}, x_k)) = \sum_{k=1}^n c_k (x_k - x_{k-1})$$

אבל זה בדיקת האינטגרל רימן שלו.

משפט דרבו אומר לנו שאם f אינטגרבילית רימן אז עבור חלוקה P של הקטע מתקיים

$$\int_0^1 f(x) dx = \sup_p L(P, f) = \inf_P U(P, f)$$

כאשר $L(P, f), U(P, f)$ הם סכומי דבריו התתונות והעליונים שמתאים לחלוקת P , כלומר במילים אחרות קיימות שתי סדרות של פונקציות מדרגות (כאשר האינטגרלים המذוברים הם אינטגרלי רימן) $\{\gamma_n\}, \{\psi_n\}$ כך שמתקיים

$$\forall x \in [0, 1], \psi_n(x) \leq f(x) \leq \gamma_n(x)$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_0^1 \psi_n(x) dx = \int_0^1 f(x) dx$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_0^1 \gamma_n(x) dx = \int_0^1 f(x) dx$$

בלי הגבלת הכלליות נבחר $\{\psi_n\}$ כך שלכל n מתקיים

$$\psi_1 \leq \psi_2 \leq \dots \leq f$$

(תמיד נוכל להציג סדרה שבבסיסה על בחירת מקסימום בהתאם לצורה רקורסיבית) ובאותו אופן נבחר $\{\gamma_n\}$ כך שמתקיים $\gamma_1 \leq \dots \leq \gamma_2 \leq \dots \leq \gamma_n$ ונשים לב ש-

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \psi_n \xrightarrow{a.e.} f, \lim_{n \rightarrow \infty} \gamma_n \xrightarrow{a.e.} f$$

אלו פונקציות פשוטות ולכן $\int \psi dx = \int \psi d\lambda$ עבור האינטגרל רימן ו- $d\lambda$ עבור האינטגרל לבג, אז ממשפט ההתקנשות המונוטונית

$$\int_{[0,1]} f d\lambda = \lim_{n \rightarrow \infty} \int_{[0,1]} \psi_n d\lambda = \lim_{n \rightarrow \infty} \int_0^1 \psi_n(x) dx = \int_0^1 f(x) dx$$

□

סעיף ג'

נניח כי μ היא מידת רדון אינוריאנטית להזזה על $(\mathbb{R}, \mathcal{B}_{\mathbb{R}})$.
נסיק מדרך הוכחה של הסעיף הקודם כי היא בהכרח כפולה חוביית של מידת לבג.

הוכחה: נרשום $\lambda \cdot \mu = c \cdot \mu$ כאשר $c \in [0, 1]$.
אם $c = 0$ אז זו מידת האפס וטימנו וכן נניח $c > 0$ אז נגידר מידת חדש, $\mu' = \frac{1}{c} \mu$ ומיהוות μ' אינוריאנטית להזזה גם μ אינוריאנטית להזזה
ונרמלנו ולכן מתקיים $1 = \nu([0, 1]) = \nu(\lambda \cdot \mu) = \nu$.
נשכל על הקטע $[0, 1]$, ניתן להציגו גם בצורה הבא

$$[0, 1] = \bigcup_{k=0}^{n-1} \left(\left[0, \frac{1}{n} \right] + \frac{k}{n} \right)$$

לכל $n \in \mathbb{N}$ ולכן מ- σ -אדטיביות ואינוריאנטיות להזזה

$$\nu([0, 1]) = \sum_{k=0}^{n-1} \nu \left(\left[0, \frac{1}{n} \right] + \frac{k}{n} \right) = \sum_{k=0}^{n-1} \nu \left(\left[0, \frac{1}{n} \right] \right) = n \cdot \nu \left(\left[0, \frac{1}{n} \right] \right)$$

נשים לב

$$\nu([0, 1]) = \frac{1}{c} \mu([0, 1]) = \frac{1}{c} c \lambda([0, 1]) = 1$$

או

$$\nu \left(\left[0, \frac{1}{n} \right] \right) = \frac{1}{n} = \lambda \left(\left[0, \frac{1}{n} \right] \right)$$

נשים לב שגם לכל $a, b \in \mathbb{Q}$ ניתן לעשות את אותה חלוקה לקטעים באורך $\frac{1}{n}$ ולכן

$$\nu([a, b]) = m \cdot \nu \left(\left[0, \frac{1}{n} \right] \right) = \frac{m}{n} = b - a = \lambda([a, b])$$

יהי $0 < \varepsilon$, אז לכל $[a, b]$ יש $[a', b']$ כך שמתקיים

$$[a, b] \subseteq [a', b'], b' - a' < (b - a) + \varepsilon$$

בגלל שמדובר במידות רדון יש לנו רגולריות פנימית והיצונית או נגידר $\{I_n\}$ סדרת קטעים סגורים רצינגולים כך ש- $I_n \downarrow [a, b]$ ובאותו אופן גם $\{J_n\}$ סדרת קטעים רצינגולים סגורים כך שמתקיים $J_n \uparrow [a, b]$ ורכזיות המידה
 $\nu([a, b]) = \lim_{n \rightarrow \infty} \nu(I_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} \nu(J_n) = \lambda([a, b])$

שכן ν , λ מסכימות על קטעים רצינגולים ולכן $\lambda(I) = \nu(I)$ עבור כל הקטעים הסגורים והחסומים.
שתיהן מידות רדון ולכן בורל שמסכימות אחת עם השניה לכל $E \in \mathcal{B}_{\mathbb{R}}$ ולכן

$$\nu(E) = \lambda(E) \iff \frac{1}{c} \mu(E) = \lambda(E) \iff \mu(E) = c \cdot \lambda(E)$$

□

(לא ראוי איך אפשר לעשות את זה מדרך הוכחה של הסעיף הקודם או הוכחת ישרות)

סעיף 7'

יהי $\mathbb{R} \ni x_0$ ונשכל על הפונקציונל הלינארי $C_C(\mathbb{R}) \rightarrow \mathbb{C}$ הוגדר עלי-ידי
 $\text{ev}_{x_0}(f) = f(x_0)$

נראה כי ניתן להשתמש עליו במשפט ההציגות של ריס ונמצא את המידה על \mathbb{R} המייצגת אותה.
הוכחה: ראשית תנאי משפט ההציגות של ריס מתקיימים כי אם $f \geq 0$ אז $\int f d\mu \geq 0$.
 $\text{ev}_{x_0}(f) = f(x_0)$
משפט ההציגות של ריס מביא מידת רדון ייחודית μ המקיים

$$\forall f \in C_C(\mathbb{R}), f(x_0) = \text{ev}_{x_0}(f) = \int f d\mu$$

נסמן μ מידת דיראך: לכל $A \subseteq \mathbb{R}$ נגיד

$$\mu(A) = \begin{cases} 1 & x_0 \in A \\ 0 & x_0 \notin A \end{cases}$$

לכל $f \in C_C(\mathbb{R})$ מהגדרת מידת דיראך מתקיים

$$\int_{\mathbb{R}} f d\mu = f(x_0)$$

כלומר לפי משפט הציגה של ריס נובע שהמידה המייצגת את הפונקציונל הלינארי זהה היא מידת דיראך (והיא מהמשפט ייחודה).

□

שאלה 2

סעיף א'

נחשב את הגבול

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_0^n \left(1 - \frac{x}{n}\right)^n e^{\frac{x}{2}} dx$$

פתרון: נגיד $f_n : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ על-ידי

$$f_n(x) = \begin{cases} \left(1 - \frac{x}{n}\right)^n e^{\frac{x}{2}} & x \in [0, n] \\ 0 & x \notin [0, n] \end{cases}$$

ונרצה לחשב את

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_0^n \left(1 - \frac{x}{n}\right)^n e^{\frac{x}{2}} dx = \lim_{n \rightarrow \infty} \int_{\mathbb{R}} f_n(x) dx$$

ונזכר באրיתמטיקה של גבולות

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{a}{n}\right)^n = e^a$$

או עבור $a = -x$, בבחירה $a = -x$ מתקיים

$$f(x) = \lim_{n \rightarrow \infty} f_n(x) = e^{-x} e^{\frac{x}{2}} = e^{-\frac{x}{2}}$$

או יש לנו התכנסות נקודתית $f_n \rightarrow f$ כאשר

$$f(x) = \begin{cases} e^{-\frac{x}{2}} & x \geq 0 \\ 0 & \text{אחרת} \end{cases}$$

ונרצה להשתמש במשפט ההחכנות הנשלטת ולכן עליינו לחסום את $|f_n(x)|$ עבור $x \in [0, n]$ וילך נשים לב ש- $\frac{x}{n} \in [0, 1]$ וילך $0 \leq \frac{x}{n} \leq 1$, ונזכר באיד-השוויון הבא עבור $y \in [0, \infty)$

$$1 - y \leq e^{-y}$$

או מהאי-שליליות ומהאי-שוויון זהה נקבל

$$\left(1 - \frac{x}{n}\right)^n \leq e^{(-\frac{x}{n})^n} = e^{-x} \implies |f_n(x)| = \left(1 - \frac{x}{n}\right)^n e^{\frac{x}{2}} \leq e^{-x} e^{\frac{x}{2}} = e^{-\frac{x}{2}}$$

ולכן נוכל להגיד את הפונקציה השולטת

$$g(x) = \begin{cases} e^{-\frac{x}{2}} & x \geq 0 \\ 0 & x < 0 \end{cases}$$

כדי להשתמש במשפט ההחכנות הנשלטת עליינו להראות ש- $g(x) = g(x)$ אינטגרבילית, ואכן

$$\int_{\mathbb{R}} g(x) dx = \int_0^\infty e^{-\frac{x}{2}} dx = \left[\frac{e^{-\frac{x}{2}}}{-\frac{1}{2}} \right]_0^\infty = [-2e^{-\frac{x}{2}}]_0^\infty = 0 - (-2) = 2$$

ולכן g אינטגרבילית ומתקיים במקרה זה יחד עם משפט ההחכנות הנשלטת

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_{\mathbb{R}} f_n(x) dx = \int_{\mathbb{R}} \lim_{n \rightarrow \infty} f_n(x) dx = \int_{\mathbb{R}} f(x) dx = \int_{\mathbb{R}} g(x) dx = 2$$

□

סעיף ב'

נחשב את הגבול

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \int_0^n \left(1 + \frac{x}{n}\right)^n e^{-\frac{x}{2}} dx$$

פהרין: באופן זהה לסעיף הקודם

$$f_n(x) = \begin{cases} \left(1 + \frac{x}{n}\right)^n e^{-\frac{x}{2}} & x \in [0, n] \\ 0 & x \notin [0, n] \end{cases}$$

$$f(x) = \begin{cases} e^{\frac{x}{2}} & x \geq 0 \\ 0 & x < 0 \end{cases}$$

נדיר $g_n(x) = \left(1 + \frac{x}{n}\right)^n e^{-\frac{x}{2}}$ ולכל $n \in \mathbb{N}$ מונוטונית עולה עבור $x \geq 0$ וכן גם עם המכפלה קבועה סדרת הפונקציות הללו מונוטונית עולה, כלומר $f_n(x) \leq f_{n+1}(x)$. משפט ההתקנות המונוטונית מתקיים

$$L = \lim_{n \rightarrow \infty} \int_{\mathbb{R}} f_n(x) dx = \int_{\mathbb{R}} \lim_{n \rightarrow \infty} f_n(x) dx = \int_{\mathbb{R}} e^{\frac{x}{2}} dx = \infty$$

□

ולכן הגבול מתבדר.

שאלה 3

תהי μ מידת בורל על מרחב טופולוגי X ונגיד

$$\text{supp}(\mu) = \{x \in X \mid \forall U \ni x \text{ open}, \mu(U) > 0\}$$

סעיף א'

נניח כי $X = \mathbb{R}^d$ עם הטופולוגיה הסטנדרטית עליו ונראה כי לכל μ מידת בורל, $\text{supp}(\mu)$ תהיה הקבוצה הקטנה ביותר C (מינימלית ביחס להכללה) כך שמתקיים $0 < \mu(C^c) < \infty$.

הוכחה: כדי להראות סגירותה של הקבוצה $\text{supp}(\mu)$, נוכיח שהיא פתוחה: אם $x \in C^c$ אז יש סביבה פתוחה U_x כך ש- $U_x \cap C^c = \emptyset$ ולבסוף $x \in U_x$. נניח כי $x \in \text{supp}(\mu)$ ולבסוף $x \in C^c$. אז יש סביבה פתוחה U_x כך ש- $U_x \cap C^c = \emptyset$ והוא מוכיח את אקסימיות המניה השנייה וכן $U_x \subset B_{n(x)}$ עבור $n(x) \in \mathbb{N}$. נסמן $B_n = \{B_1, B_2, \dots, B_n\}$ ולבסוף $B_{n(x)} = \{B_{n(x)}, B_{n(x)+1}, \dots, B_n\}$. נניח כי $x \in B_{n(x)}$ ולבסוף $x \in U_x \subset B_{n(x)}$. אז $\mu(U_x) = 0$ ומכיוון ש- $\mu(B_{n(x)}) = 0$ אז $\mu(B_{n(x)+1}) = 0$ ו... ולבסוף $\mu(B_n) = 0$. נסמן $C^c = \bigcup_{n: \mu(B_n) = 0} B_n$.

$$\mu(C^c) \leq \sum_{n: \mu(B_n) = 0} \mu(B_n) = 0$$

נשאר להראות מינימליות ביחס להכללה: תהי C סגורה וכך $0 < \mu(C^c) < \infty$. אם $x \in C^c$ אז יש סביבה פתוחה של x ממידה אפס ולבן כמובן $x \notin \text{supp}(\mu)$ והיא הקבוצה המינימלית ביחס להכללה, ננדרש. \square

סעיף ב'

תהי $\varphi : [0, 1] \rightarrow \mathbb{R}^2$ רציפה. נבחן איפה המידה $\lambda_* \varphi$ נתמכה (הדחיפה קדימה של מידת לבג).

הוכחה: הדחיפה קדימה מוגדרת על-ידי

$$\varphi_* \lambda(E) = \lambda(\varphi^{-1}(E))$$

נסמן $I = [0, 1]$ (φ רציפה ו- $[0, 1]$ זה קטע סגור וחסום ולבן קומפקטי ב- \mathbb{R} ממשפט היינה-בורל ולבן K היא קבוצה קומפקטיבית, כי פונקציה רציפה שולחת קבוצות קומפקטיביות לקבוצות קומפקטיביות (וכן גם K סגורה וחסומה).

נרצה להראות $0 < \lambda(\varphi^{-1}(\mathbb{R}^2 \setminus K)) < \infty$. מהגדרת K נקבל

$$\varphi^{-1}(\mathbb{R}^2 \setminus K) = \{t \in [0, 1] \mid \varphi(t) \in \mathbb{R}^2 \setminus K\} = \emptyset \implies \lambda(\varphi^{-1}(\mathbb{R}^2 \setminus K)) = 0$$

מסעיף א' אנחנו יודעים שהתומך הוא הקבוצה הקטנה ביותר ביחס למינימליות λ (או $\lambda_* \varphi$) ולבן $t_0 \in [0, 1]$ נראה שהוא שווה כל $y_0 \in K$ ולבן $y_0 \in K$ ניקח $t_0 \in [0, 1]$ כך ש- $\varphi(t_0) = y_0$ וכאן

$$A_0 = \varphi^{-1}(\{y_0\}) = \{t \in [0, 1] \mid \varphi(t) = y_0\}$$

φ רציפה ו- \mathbb{R}^2 זה מרחב האוסדורף ולבן A_0 היא תת-קובוצה סגורה. ניקח U סביבה פתוחה של y_0 ב- \mathbb{R}^2 ונשים לב

$$\lambda(\varphi^{-1}(U)) > 0$$

שכן φ רציפה ו- U פתוחה ולבן $V = \varphi^{-1}(U)$ קבוצה פתוחה ו- $y_0 \in V$ ולבן $t_0 \in V$, או V לא ריקה וקבוצה פתוחה ב- $[0, 1]$ ככלומר היא מכילה קטע לא מנון ובפרט מהגדרת מידת לבג, מידתו גודלה מ-0 ולבן הטענה נובעת.

או ראיינו שלכל $y_0 \in K$ ניקח $t_0 \in \varphi^{-1}(\{y_0\})$ ולבן $\lambda(\varphi_* \lambda) > 0$. \square

סעיף ג'

תהיי $\{q_n\}$ מניה של \mathbb{Q} ונגדיר את המידה

$$\mu = \sum_{n=1}^{\infty} 2^{-n} \delta_{q_n}$$

כש- δ_x היא מידת דיראך סביב הנקודה $x \in \mathbb{R}$. נמצוא איפה μ נתמכת.

הוכחה: ראשית נבחין שמהגדירה ברור כי כל רצינלי בתחום מהגדירה, אבל נטען שגם כל ממשי בתחום, כמובן $x \in \mathbb{R}$, מיפוי $\text{supp}(\mu) = \mathbb{R}$: יהי $x \in \mathbb{R}$, מיפוי $\text{supp}(\mu) = \mathbb{R}$ ולבן $0 < 2^{-n} \geq \mu(U)$ כולם $x \in U$.

סעיף 7'

נראה כי לכל קבוצה קומפקטיבית $K \subset \mathbb{R}$ קיימת מידת הסתברות בורל הנתמכת עליה (כלומר, מידת בורל עם $1 = \mu(\mathbb{R})$).

הוכחה: K היא קבוצה קומפקטיבית ב- \mathbb{R} ולבן סגורה וחסומה או $K = [a, b] \subset \mathbb{R}$ עבור $a, b \in \mathbb{R}$.

נשתמש בשאלת 1 ונגידר $\lambda(E \cap K) = \frac{1}{b-a} \lambda(E) = \frac{1}{b-a} \lambda(K)$ כ' נשים לב שהוא אכן נתמכת עליידי K .

$$\mu(\mathbb{R} \setminus K) = \frac{1}{b-a} \lambda((\mathbb{R} \setminus K) \cap K) = \frac{1}{b-a} \lambda(\emptyset) = 0$$

וכן

$$\mu(\mathbb{R}) = \frac{1}{b-a} \lambda(\mathbb{R} \cap K) = \frac{1}{b-a} \lambda([a, b]) = \frac{b-a}{b-a} = 1$$

□